

Transcript Contentprikkel met Anita van den Bosch over juridische documenten in begrijpelijk Nederlands: “Op de basisschool leren ze al ingewikkeld schrijven en dan moeten ze dat later weer afleren”

Marrit: Deze keer in Contentprikkel:

Anita: Op de basisschool krijg je op gegeven moment een opdracht voor thuis. Formele brieven schrijven. Ja, en dan gaan ze dus leidend schrijven. Dan komen de hulpwerkwoorden en de ingewikkelde woorden. Het is dus heel gek dat ze dus kinderen iets gaan leren op school wat je misschien later weer moet afleren.

Marrit: Mijn naam is Marrit en in deze podcast leg ik uit hoe jij als ondernemer en contentmaker toegankelijke content simpel kunt inzetten, zodat iedereen begrijpt wat jij de wereld wil vertellen. Dit is Contentprikkel.

Intromuziek eindigt

Marrit: Welkom Anita. Leuk dat je te gast wil zijn in mijn podcast.

Anita: Ja, dankjewel voor de uitnodiging. Hartstikke leuk.

Marrit: Zou je eerst kort even iets over jezelf willen vertellen. Wie ben je en wat doe je?

Anita: Nou, je hebt me eigenlijk al voorgesteld he, Anita van den Bosch. Ik ben senior jurist bij de Consumentenbond. En ik werk daar met heel veel collega's, ruim 200. En dat zijn zeker niet allemaal juristen. We zijn met een klein clubje juristen aan consumentenrechtsvraagstukken. En dat kan gaan over het beantwoorden van vragen van consumenten die te ingewikkeld zijn voor de collega's die bij ons aan de telefoon zitten en eerstelijns vragen beantwoorden. Maar ook het bedenken van standpunten van de Consumentenbond van onze woordvoerders die in radio- en televisieprogramma's namens de Consumentenbond zitten, optreden. Tot het adviseren van collectieve claimprocedures waarin de Consumentenbond opkomt voor een hele grote groep consumenten. En alles ertussen. Ik werk ook verder samen met collega's aan het schrijven en aanpassen van tweezijdige algemene voorwaarden. Daar komt al een beetje dat schrijven van begrijpelijke teksten in naar voren. Want een van de speerpunten is om die opnieuw te onderhandelen en in begrijpelijke taal op te schrijven of om te zetten. En daarnaast ben ik dan nog zelfstandig ondernemer en zo kennen wij elkaar. Ik schrijf juridische documenten in begrijpelijk Nederlands. En verder doe ik natuurlijk ook allerlei niet-juridische dingen zoals sporten, series kijken, naar de film,

met mijn kinderen mee naar sporttrainingen en ook klussen vind ik heel leuk. Dat is natuurlijk heel iets anders. Maar ik vind hamers en boormachines ook fantastisch. Dus dat doe ik eigenlijk.

Marrit (*lachend*): Heel breed.

Anita (*lachend*): Ja, dat is breed hè.

Marrit: En ik ken je inderdaad via LinkedIn, toen ik zelf ook meer met toegankelijke content ging doen. En ik heb jou natuurlijk mijn eigen algemene voorwaarden laten herschrijven zeg maar. Hoe ben jij destijds begonnen met begrijpelijke juridische teksten?

Anita: Ja, z'n oorsprong vindt zich eigenlijk al in het gezin waar ik vandaan kom. Ik kom uit een ondernemersgezin. We hadden groentewinkels in Delft. Dus ik kom niet uit een gezin waarin allemaal gestudeerde mensen leven. Bij ons thuis tijdens de lunch, dat heette dan bij ons gewoon tussen de middag, werd gesproken over veilingprijzen, over de winkels, over groente, over fruit, over alledaagse dingen. Dus we praten ook thuis in gewoon Nederlands. En mijn plan was eigenlijk toen om de groente over te nemen. Maar omdat ik toch iets beter met mijn hersens overweg kan dan met mijn handen, zeiden mijn ouders: "doe dat maar niet, dat is heel hard werken. Ga jij maar iets met je hoofd doen.". En via een omweg ben ik uiteindelijk deeltijd gaan studeren in Leiden. En daar schrok ik me lam van de ingewikkelde jurisprudentie en wetteksten en alle andere literatuur. Om het voor mezelf dan begrijpelijk te maken, ben ik samenvattingen in mijn eigen woorden gaan schrijven. En dat deed ik ook met al die uitspraken. Dus het schrijven van juridische teksten in begrijpelijk Nederlands is rond mijn 18de, 19de dus al ontstaan uit mijn eigen onbegrip en het idee van, nou ja, dat kan natuurlijk veel duidelijker en makkelijker. En die juridische teksten in begrijpelijk taal ben ik sindsdien altijd blijven doen. Ben dat nooit meer anders gaan doen. Ook toen ik de advocatuur inging, ben ik gewoon begonnen met het schrijven van processtukken en brieven aan andere advocaten en cliënten in gewoon Nederlands. Daar keken natuurlijk collega's hartstikke vreemd van op. Dat ging wel eens flink met de rode pen. Maar ik zeg altijd maar, de aanhouder wint. Dus er was wel even een potje overtuigen voor nodig om ze te laten inzien dat het veel duidelijker en praktischer is om processtukken en brieven in begrijpelijke taal te schrijven. Want wat je doet is dat je stuurt concepten van processtukken en brieven eerst aan je klant, aan je cliënt, je opdrachtgever. Maar negen van de tien keer zijn dat natuurlijk geen juristen. Die begrijpen helemaal niet wat je opgeschreven hebt. Ja, en dan gaan ze bellen. Wat bedoel je precies? Leg eens uit. Of er komt

geen feedback op. Die mensen zijn lamgeslagen, die schrikken zich wild van de ingewikkelde teksten. In ieder geval moet je dus gaan uitleggen wat je ermee bedoelt. En dat kost uiteindelijk veel meer tijd dan het meteen duidelijk opschrijven. En het is ook een ontzettend misverstand dat rechters en ook andere advocaten alleen maar juridisch ingewikkeld geschreven processtukken willen lezen en beoordelen. Want dat kost hen ook ontzettend veel tijd. Dus het is eigenlijk uit nood geboren, dat schrijven van begrijpelijke teksten.

Marrit: Ja, dus je was tijdens je studie al bezig met alles begrijpelijker maken voor jezelf.

Anita: Ja, klopt. Hele kasten vol destijds. Wel met de computer, maar multomappen vol met uitgeprinte samenvattingen staan in begrijpelijke taal. Ik had ze eigenlijk moeten bewaren. Dat had toch een leuk boek opgeleverd. Maar ik heb ze niet meer eigenlijk.

Marrit: Ja, maar de juristenstudies zijn dan nu nog steeds zoals toen, toch?

Anita: Ja, klopt. Het is natuurlijk wel bij de rechtspraak dat ze daar al jaren bezig zijn om rechters te leren schrijven in begrijpelijke taal. Dus zodat uitspraken begrijpelijker worden. Ze hebben ook de 'klare taalbokaal' die ze jaarlijks uitreiken aan de meest begrijpelijke uitspraak. Maar dat is maar een klein groepje volgens mij dat daar heel bedreven in is. Het is nog niet een verplichting om uitspraken in begrijpelijke taal te schrijven. Dus die vind je ook nog niet heel erg veel als je op rechtspraak.nl kijkt. Dat is jammer. Maar goed, daar beginnen ze. Dus als die rechters dat nou willen, dan hoop je dat dat ook doorsijpelt naar de advocaten die processtukken schrijven. Dat ze ook gedwongen worden ergens om in begrijpelijke taal te schrijven. En het wordt ook volgens mij al steeds meer een onderdeel van ook de beroepsopleiding in de advocatuur. Dus naast het leren pleiten en de gewone tentamens die je nog een keer moet doen over procesrecht, komt het volgens mij ook wel steeds meer in dat ze ook taaltrainingen krijgen. Dat is wel de bedoeling. Maar het is nog een lange weg, helaas.

Marrit: Ja, want het begint natuurlijk bij de mensen die van de studie komen als die ook alleen maar ingewikkelde dingen gaan doen.

Anita: Klopt. En die leren het vaak weer van een patroon. Da's iemand die jouw begeleider wordt tijdens je beroepsopleiding voor de eerste drie jaar, dan ben je natuurlijk nog advocaat in opleiding, zoals ze dat noemen. En die heeft toentertijd niet anders geleerd dan ingewikkeld opschrijven. Je ziet het ook wel weer bij kinderen op school. Nu is mijn

oudste al twintig en de jongste zit in de brugklas. En bijvoorbeeld op de basisschool krijg je op gegeven moment een opdracht voor thuis we gaan formele brieven schrijven. Toen dacht ik: wat is dat nou? En dan gaan ze dus leidend schrijven. Dan komen de hulpwerkwoorden en de ingewikkelde woorden. Dus het is heel gek dat ze dus kinderen iets gaan leren op school wat je misschien later weer moet afleren omdat we straks misschien wel verplicht zijn om in begrijpelijke taal te schrijven. Dus ik dacht: wat is dit nu weer? Gaat-ie iets leren wat ik hem eigenlijk zou willen afleren? Of waar-ie helemaal niet aan moet beginnen, verdorie.

Marrit: Ja. Dat zeg ik ook wel eens tegen ondernemers waarmee ik werk, bloggers of gewoon ondernemers die hun tekst schrijven zelf. Je gaat heel snel zakelijk en afstandelijk schrijven en inderdaad de passieve vorm: “er wordt iets geschreven” zeg maar. Terwijl je ook kunt schrijven: ik schrijf dit.

Anita: Ja, ja. Het is heel makkelijk. Je hebt gewoon een onderwerp, een gezegde en een lijdend voorwerp. Dat is gewoon de basis.

Marrit: Ja, en dan zeg je ook sneller tegen klanten van: hé, laat die schrijflessen van Nederlands van op school maar los, want die heb je niet meer nodig.

Anita: Ja, precies. Dus ik ben benieuwd hoe dat straks, hoe dat nu in die brugklas gaat als ze over iets moeten schrijven. Wat de docent daarvan vindt en wat de regels dan zijn. En dan zal ik het niet laten om tijdens een 10-minuten-gesprekje misschien eens te vragen: goh, waar is dat goed voor? Vind je het zelf duidelijker zo of begrijpen die kinderen dan nog wat er staat?

Marrit: Ja, mijn eigen kinderen zitten nog maar op de basisschool dus ik ga het pas over tien jaar meemaken. Kijken of het dan aangepast wordt.

Anita: Ja, wie weet ziet de wereld er dan anders uit, maar ik vrees dat dat heel traag gaat.

Marrit: Ja, hoe ben je dan van je rechtenstudie het ondernemers..., zoals je nu de algemene voorwaarden schrijft voor andere ondernemers, erin gerold?

Anita: Eigenlijk omdat in de advocatuur kom je al veel contracten tegen, ook algemene voorwaarden, zijn er ook geschillen over. En die geschillen ontstaan vaak genoeg gewoon uit miscommunicatie. Het is gewoon niet duidelijk wat er staat dus de ene partij leest er dit in en de andere partij leest er iets anders in, daar ontstaat dan een geschil over.

En daar moet de rechter dan iets van vinden. Terwijl je zou dat ook kunnen proberen om te voorkomen door het gewoon duidelijk op te schrijven zodat je precies van elkaar weet wat je hebt afgesproken en wat je van elkaar verwacht. En blijkbaar was dat er nog helemaal niet zo. Als je ook gewoon gaat zoeken bij bedrijven, je klikt onderaan de website algemene voorwaarden aan, het zijn vaak gekopieerde teksten of gevonden teksten van Google of opgesteld door advocaten die heel ingewikkeld taalgebruik gebruiken. Je ziet dan ook een mismatch ontstaan tussen de teksten in de algemene voorwaarden en de vrolijke begrijpelijke teksten die dan gewoon op de website staan. Dan denk je: is dat dezelfde persoon die dat gemaakt heeft? Nou, vast niet. Dus dat is een jurist of een advocaat geweest die dat opgesteld heeft of ze hebben het van internet geplukt. Echt heel erg zonde. En dan is gewoon de eerste vraag: snap je zelf wat er staat? Want je gebruikt die voorwaarden of die overeenkomst wel als ondernemer. Maar snap je zelf goed wat er staat? En als dat niet het geval is, dan moet je achter je oren krabben en denken: gut, moet dat niet anders? En dat zie ik dan. Dus dat bied ik aan om het op een andere manier te doen zodat iedereen begrijpt wat er staat. En dat is altijd zo van de kunst is, zoals ik het schrijf, ik heb natuurlijk wel voor mijn studie scripties of bepaalde werkstukken moeten schrijven. Ik schrijf, ik probeer het dan zo op te schrijven dat mijn moeder het ook snapt. En mijn moeder is een beetje de gemiddelde Nederlander voor mij, de gemiddelde consument. Die is helemaal niet dom, maar ze is geen jurist. Dus ik heb haar regelmatig stukken laten lezen van: mam, snap je wat er staat? En als ze zegt: nou hier raak ik je kwijt, dan was het nog niet goed genoeg. En dan moet het dus duidelijker. En als zij niet snapt wat er staat, dan is de kans heel groot dat een groot deel van de Nederlandse bevolking het ook niet goed kan lezen. Dus dan wordt het anders.

Marrit: Ja, ook wel mooi dat je dan ook echt iemand hebt die je in gedachten kunt nemen.

Anita: Ja. Ja, je moet kijken naar je doorgroep. Voor wie schrijf ik het nou? En het is ook op zich een misverstand dat ook professionele partijen, het wordt bijna een soort kunst van hoe kan ik het zo ingewikkeld mogelijk opschrijven? En dan is maar de vraag, snappen die dan op een gegeven moment nog wat ze hebben opgeschreven? Dan ga je in hele juridische begrippen verzanden als redelijkheid en billijkheid. Ja, daar kun je alles wel onder gooien. Maar wat is dat nou precies en wat wil je nou precies dat de ander doet? En dat kan gewoon veel duidelijker.

Marrit: En heb je vooral vanuit je onderneming dan nog andere teksten gedaan of vooral de contracten, overeenkomsten, de algemene voorwaarden?

Anita: Even denken, ja ook wel. Ja, het zijn wel vaak natuurlijk overeenkomsten, maar het varieert van overeenkomsten van opdracht tot ook gewoon arbeidscontracten, dat is natuurlijk weer een heel andere tak van sport in het recht. Maar ook bijvoorbeeld voor woningcorporatie de huurvoorwaarden. Dus ook weer een heel ander rechtsgebied. Dus het is wel steeds weer een uitdaging om dat te doen. Maar het houdt niet op bij het schrijven van juridische tekst. Het is ook het uitleggen ervan. Voor bij de Consumentenbond hebben wij zoals dat zo mooi heet de tone of voice. En dat is, hoe wil je begrepen worden door je doelgroep? En de doelgroep, dat zijn consumenten. Dat is eigenlijk iedere Nederlander. Dat zijn niet alleen de leden. Dat zijn ontzettend veel verschillende leeftijdsgroepen. Dus je probeert daar een middenweg in te vinden. Dat iedereen snapt wat er staat. En nu hebben we dat wel een beetje voor elkaar op de website. Er zijn allemaal trainingen voor. Maar specifiek voor de juridische teksten, dat varieert van cookieverklaringen, privacyverklaringen, contracten, noem maar op. Dat hadden we nog helemaal niet. En dan vind ik het heel leuk om dat uit te leggen. Dus hebben we toen een begrijpelijke tekst op juridisch gebied voor de tone of voice ontwikkeld. En die heb ik nu een paar keer gegeven. Dus dat is ook heel leuk om samen met collega's te discussiëren. Hoe kunnen we dit samen duidelijk opschrijven? En hoe kunnen we het ook voor elkaar krijgen dat we straks de contracten die de Consumentenbond aangaat met derde partijen ook begrijpelijk schrijven? Dat betekent dat je dus zoveel mogelijk contracten zelf moet gaan schrijven. Dat is een hele uitdaging.

Marrit: En ben je naast begrijpelijkheid ook nog met andere dingen op 't vlak van toegankelijkheid bezig?

Anita: Ik probeer wel te kijken, bijvoorbeeld op mijn eigen website, daar maak ik niet superveel gebruik van. Maar ik ben wel specifiek met een partij in zee gegaan die de website heeft gemaakt. Die ook let op de toegankelijkheid. Dus als het goed is, heb ik een toegankelijke website, zoals dat heet. Die in ieder geval aan de vereisten voldoet. Waarbij ik natuurlijk rekening hou met de regelafstand, veel wit, contrast tussen lettertypekleur en achtergrondkleur. Veel ruimte, de navigatie moet niet te ingewikkeld zijn. Dat je hem ook op donker of licht kunt aanpassen. Dus op die manier probeer ik ook ervoor te zorgen dat niet alleen de teksten duidelijk zijn maar dat het makkelijk zoeken is op de website.

Bijvoorbeeld bij Consumentenbond, dat is ook zo'n uitgebreide website. Daar moet je natuurlijk oppassen dat er op een gegeven moment zoveel op staat en zoveel te zien is op de website, dat het niet meer te vinden is. Dus dat probeer ik wel.

Marrit: En als ondernemer heb je dan ook veel klanten die echt specifiek voor jou kiezen vanwege de begrijpelijke taal, of gewoon omdat het makkelijk is?

Anita: Nee, echt wel heel specifiek voor de begrijpelijke taal. Want je kunt natuurlijk heel goed gewoon bij een advocatenkantoor of bij een brancheorganisatie waar je misschien lid van bent de algemene voorwaarden gebruiken of misschien zijn er nog meer diensten die ze aanbieden. Allerlei type contracten. Je hebt ook van die AI-programma's die voor jou een soort invulmodel maken. Maar die zijn gebaseerd op wetteksten of op bepaalde modellen voor de rechtspraak. Die herken ik dan wel. Dus ik zie: oh, ze hebben die modellen gebruikt. Er is niks mis mee, maar die zijn natuurlijk niet leesbaar. Dus je merkt wel, dat vraag ik ook altijd, waarvoor kies je voor mij? Ben je echt op zoek naar begrijpelijke juridische teksten of niet? En dan is het antwoord eigenlijk altijd ja. Wat ze ook wel vaak willen is: we hebben de overeenkomst al laten opstellen door onze vaste jurist of advocaat. Dus die klopt juridisch wat ons betreft. Nou, prima. En dan moet ik hem alleen maar vertalen naar begrijpelijke taal. Dus dan hoef ik hem niet meer op te stellen. En dat is ook prima. En dan geef ik wel heel duidelijk aan: ja, dan let ik ook niet meer op of die juridisch ook echt klopt. Dan ga ik ervan uit dat jullie dat gecheckt hebben. Tenzij ik echt een loei van een fout zie, dan zeg ik het natuurlijk wel. Maar dat heb je voor de rest natuurlijk met de advocaat geregeld. En dan ga ik hem alleen omzetten. En dat is heel leuk om te doen.

Marrit: En wat voor dingen kom je tegen bij andere ondernemers als het gaat om algemene voorwaarden en wat voor missers er soms zijn?

Anita: Hele ingewikkelde termen. Juridische termen, eigenlijk het overschrijven van wetsartikelen. En wetsartikelen zijn ook maar een kader, een uitgangspunt waar invulling aan wordt gegeven door uitspraken van rechters. Dus met het overtypen van wetsartikelen ben je er helemaal nog niet. En gek genoeg, en dat vergeten een heleboel ondernemers, vooral wat betreft algemene voorwaarden staat het wel gewoon in wet- en regelgeving dat je moet zorgen voor begrijpelijke teksten. Ze moeten duidelijk zijn. Dus het is eigenlijk ook gewoon een wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat de doelgroep, want het zijn consumenten over het algemeen gewoon begrijpen wat er staat. Dus je

ontkomt er ook niet aan. Maar het zijn echt hele ingewikkelde zinsconstructies, tangconstructies, zinnen van vijf, zes regels aan elkaar waarvan ik denk: nou, zet eens een punt of zo ergens. En veel lijdende vormen, dus met veel hulpwerkwoorden. Het zijn eigenlijk dezelfde fouten die gemaakt worden als in allerlei andere niet-juridische teksten. Alleen wordt het nog ingewikkelder als je begint te schermers met wetsartikelen en juridische termen. Die kun je er ook uitlaten door aan het begin definities op te nemen en uit te leggen wat het is. En dan kun je op zich best daarna die juridische termen gebruiken als je ze maar ergens even hebt uitgelegd wat je ermee bedoelt.

Marrit: Ja, een soort korte begrippenlijst eigenlijk.

Anita: Ja, ja, klopt. Want anders als je natuurlijk steeds een woord moet uitleggen, of je geeft aan van, voor dit ingewikkelde juridische woord gebruik ik een synoniem. Dus dit woord, en dan kun je voor de rest gewoon gebruikmaken van het gewone Nederlandse woord in plaats van de juridische term.

Marrit: En heb je ook wel eens mensen die zeggen: waarom zou ik een tekst begrijpelijk schrijven? Voor wie zou ik dat moeten doen?

Anita: Ja, nou in ieder geval ten eerste omdat je het wil, maar het is vooral ook bedoeld om echt misverstanden te voorkomen. Als je iets onduidelijk opschrijft en je kunt het op veel verschillende manieren uitleggen en misschien begrijp je zelf je eigen tekst niet eens, dat komt echt heel veel voor. Want vaak wordt nog gedacht als het maar juridisch eruitziet en ook klinkt dan is het vast goed. Nou, dat is maar de vraag. Er zijn niet voor niks, de angst van ook juristen en advocaten is dat: als ik het nou begrijpelijk op ga schrijven dekt het dan de juridische lading nog? Dus daarom wagen heel veel juristen en advocaten zich er niet aan. Die zijn bang dat er dan misverstanden over ontstaan en dat ze dan dingen missen. Aan de andere kant, je krijgt nooit iets juridisch dekkend want anders zouden er ook geen rechtszaken over zijn. Misschien zijn er juist wel veel procedures omdat het zo onduidelijk en ingewikkeld is. Dus je doet het vooral om misverstanden te voorkomen. En voor de rest wil je ook, als het goed is meteen laten lezen wat je verwacht, wat je wil. Je wil, zeker als je een bedrijf bent en je verkoopt diensten of producten, wil je niet dat de lezer zich door hele ingewikkelde lappen tekst worstelt en eigenlijk niet begrijpt wat hij nou moet doen. Of hoe hij iets moet kopen, of wat hij kan bestellen of wat van hem of haar verwacht wordt. Dus je wil gewoon dat de lezer, of je bezoeker, of je potentiële klant meteen weet waar het over gaat en wat hij kan doen, of wat hij van je kan verwachten. En je doet het denk ik ook om tijd en geld te besparen. De

kans dat je potentiële klanten je bellen van: goh, je hebt dit voor mij opgesteld of ik lees dit op je website of in je folder, maar wat bedoel je daar eigenlijk precies? Dan bereik je misschien ook helemaal niet de juiste doelgroep. En als je iets eindeloos moet uitleggen, kost je dat gewoon veel tijd. En tijd is voor ondernemers ook vaak geld. Dat is zonde.

Marrit: Ja, dat zeg ik ook in een paar blogs van mij. Je kunt eindeloos heen en weer mailen over teksten bijvoorbeeld, terwijl je ook gewoon snel duidelijk informatie kunt geven op je website en geen vragen krijgt, zeg maar.

Anita: Precies, ja. En daar zijn we bij de Consumentenbond ook nog steeds mee bezig. Daar maken we steeds nog slagen in. Wat je natuurlijk wilt, is dat de nieuwsberichten of alle andere informatie die je op de website zet of de brievenhulp, dat die brieven zo duidelijk zijn dat je daar geen vragen over krijgt. Want de collega's die daar dan tussen aanhalingstekens 'last' van hebben dat zijn alle collega's aan de telefoon. Die hebben het dan razend druk. En dat is natuurlijk prima. Maar je kunt dat voorkomen en focussen op andere diensten en producten als je van tevoren gewoon duidelijk bent en er zo weinig mogelijk vragen over krijgt.

Marrit: En zijn er nog tips die je hebt voor ondernemers om begrijpelijk te zijn?

Anita: Een heel eenvoudige tip die geeft bijna iedereen die bezig is met B1-schrijven, dus het schrijven op B1-taalniveau. Als je nu iets hebt getypt lees het eens hardop aan een ander voor, wat je hebt opgeschreven. En vraag dan eens aan die ander: leg mij nou eens kort uit wat ik net heb verteld. En waar gaat het over? En lukt dat die ander nou niet? Dan weet je in ieder geval dat je niet zo duidelijk bent geweest. Dan kan dat eenvoudiger. Of een andere tip is vertel zelf nou eerst voordat je begint te schrijven, vertel een ander nou eens wat je duidelijk wil maken. En gek genoeg, als je gewoon praat gebruik je helemaal niet die ingewikkelde lijdende vorm. En waarschijnlijk ook helemaal geen wetsartikelen of ingewikkelde juridische termen. Want zo praat je normaalgesproken helemaal niet met mensen. En schrijf dat dan meteen op of neem het eens op en typ het over. Dan is de kans al heel groot dat die tekst al veel duidelijker is dan de tekst die je misschien van plan was te schrijven of die je al hebt getypt. En ingewikkelde woorden schrappen. Het ligt ook wel aan je doelgroep. Dus je past je taalgebruik aan je lezer aan. Ben je advocaat en schrijf je een andere advocaat aan en wil je een beetje indruk maken, prima dat je juridische woorden laat

staan. Die heb je allebei tijdens je studie gekregen. Die ken je. Je bent heel bekend met woorden als wanprestatie, onrechtmatige daad, redelijkheid en billijkheid en dat soort dingen. Dus pas je aan je doelgroep aan. En voor de rest is de basis ook gewoon een structuur van je tekst. Korte alinea's, witregels, kopjes. Nou, voor mij zijn dit soort tips al eindeloos vaak langsgekomen. Opsommingen, zodra het drie of meer onderdelen worden, zet een dubbele punt en begin met bullets of nummers. En als je een hele lange tekst maakt, maak ook gewoon eens een inhoudsopgave. Dan kunnen mensen meteen scrollen naar dat onderdeel waarvan ze denken: daar wil ik wat meer over lezen. Zonder dat ze die hele lap tekst door moeten akkeren natuurlijk.

Marrit: Ja, en daar helpen tussenkoppen natuurlijk ook weer bij.

Anita: Ja, klopt. Ja, en waar we 't net ook over hadden: leg gewoon uit. Is het niet te vermijden dat je een juridische term of een andere vakterm moet gebruiken, leg hem dan ergens in de begrippenlijst even uit. Dan kunnen mensen ook even terug scrollen of terugbladeren om te zien van: oh ja, dit is het. En dan gewoon weer verder lezen. En ja, heel simpel ook. Laat overbodige woorden weg. Denk aan: dat zijn de hulpwerkwoorden, de koepelwerkwoorden: zijn, worden, gaan, hebben, zullen. Dat maakt het allemaal wollig en warrig. Ja, te lang. Die kun je over het algemeen sowieso schrappen.

Marrit: Ja, en zo kun je vaak kortere teksten maken die wel echt meteen de lading dekken.

Anita: Ja, maar dat is het ook nog wel, hè. Vaak denken mensen van: als ik nou begrijpelijk ga schrijven dan ga ik het omschrijven, dan worden de teksten langer. Ja, de vraag is, is dat erg? Is het erg als een tekst een paar regels langer is? Maar de mensen die ze lezen, je doelgroep, lezen, dat stuk tekst is langer, in één keer en begrijpen meteen wat er staat. Of schrijf je een hele korte, ingewikkelde, lange zin die mensen twaalf keer moeten lezen, er uiteindelijk langer over doen en nog niet snappen wat er staat. Dus dat is ook een afweging.

Marrit: Ja, maar ik merk wel dat als je bijvoorbeeld heel veel hulpwerkwoorden schrapt en al die passieve constructies en die tangconstructies, zeg maar, al die komma's dan worden de zinnen soms juist korter en de hele tekst wordt soms ook korter. En daar kan natuurlijk ook een korte angst in zitten van: hé, help, mijn tekst is wel heel kort, wat moet ik nu?

Anita: Nou, als er alles in staat wat je wil zeggen is-ie goed. Bijvoorbeeld, een hele simpele zin, de brieven worden u door ons

kantoor opgestuurd. Ja, je kunt het ook zeggen, ons kantoor stuurt u de brieven. Nou, klaar. Het zijn meteen al minder woorden natuurlijk. Maar het is lastig hoor. Alle begin is moeilijk en je moet het blijven oefenen. Ik bedoel, ik heb natuurlijk nooit geprobeerd ingewikkeld te schrijven. Dus ik ben er al zo'n dertig jaar mee bezig. En nog is het lastig om ook vooral teksten van een ander om te zetten in begrijpelijke taal zonder dat je informatie vergeet. Het blijft afwegen, overleggen en vooral blijven oefenen. Dus het is niet iets wat je in één dag leert. Het is volhouden en zeker in organisaties is het echt een hele cultuuromslag als je dit wilt proberen te doen natuurlijk.

Marrit: Ja, wat we natuurlijk eerder ook al zeiden, op school wordt het al soms nog ingewikkeld aangeleerd. Dus het is altijd weer een omslag om begrijpelijker te worden.

Anita: Ja, en dan heb je natuurlijk binnen je eigen bedrijf, binnen je eigen organisatie, heb je het voor elkaar en dan moet je het nog naar buiten gaan brengen. En dan bots je ook weer tegen de verschillen aan. Want als je natuurlijk een overeenkomst sluit en je stuurt een overeenkomst in begrijpelijke taal en aan de andere kant zit een partij die een advocatenkantoor inschakelt en die kijkt ernaar en die zegt: ja, nu mis ik toch wel de juridische termen. Ja, dan heb je toch weer een potje te overtuigen. Dan heb je weer wat te doen.

Marrit: Ja, weer een discussieslag te winnen.

Anita: Ja, precies. Dan moet je daar weer mee aan de slag.

Marrit: En als mensen met jou in contact willen komen of ook hun algemene voorwaarden en andere juridische teksten begrijpelijk willen krijgen, waar kunnen ze jou vinden?

Anita: Ik heb een website, www.regelrechtadvies.nl. Allemaal aan elkaar, allemaal kleine letters. En ik ben ook gewoon te vinden op LinkedIn, dat gaat altijd heel soepel. En per mail, maar het mailadres staat natuurlijk ook gewoon op de website. Dat is info@regelrechtadvies.nl. En je kunt me alles vragen. Hartstikke leuk, prima. Ik wil ook dingen komen uitleggen. Dus het hoeft niet meteen te leiden tot een opdracht of iets dergelijks. Maar gewoon er eens over praten hoe het gaat, over discussiëren. Ik vind het allemaal prima. Maar ik ben als het goed is gewoon goed bereikbaar denk ik.

Marrit: Ja. Nou, dank je wel voor het gesprek.

Anita: Graag gedaan.

Muziekje start

Marrit: En dan nu naar de taaltip. In deze aflevering hadden we het al even over actieve en passieve taal. Denk bij passieve zinnen bijvoorbeeld aan werkwoorden met worden, zullen, kunnen. Allemaal hulpwerkwoorden in de zin die eigenlijk overbodig zijn. En vaak wordt er ook gezegd door...

Denk maar aan: de post wordt bezorgd op maandag door de postbezorger. Of: door de afdeling zal u een antwoord worden gestuurd.

Dit soort zinnen kunnen veel actiever door alleen het belangrijkste werkwoord te gebruiken en zeggen wie iets doet. Denk maar aan: de postbezorger bezorgt de post op maandag. Daar staat het enige werkwoord in wat belangrijk is en dat is bezorgt.

Of: de afdeling stuurt u een antwoord. Dan is het enige werkwoord 'sturen' dat erin verwerkt is.

Probeer eens wat actiever te schrijven en kijk eens of in jouw zinnen zo min mogelijk werkwoorden staan.

Marrit (*op outromuziek*): Bedankt voor het luisteren naar Contentprikkelers. Wil je meer weten over aansprekende teksten, digitale toegankelijkheid en taaltips kijk dan op woordprikkelers.nl en schrijf je in voor de tekst- en taaltips.